

Yttrande

SLK-2025-00243

2025-04-08

Yttrande angående Redovisning av uppdrag att föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i staden

Yttrandet

Det är nu ännu mer uppenbart att den nytta som klimatlådorna förväntas ge är marginell. Utredningen visar att mängden överbliven mat i stadens kök är liten och oregelbunden, vilket gör att klimatlådor endast skulle vara aktuella i undantagsfall. Den förväntade effekten på matsvinnet är därför försumbar. Samtidigt har detta ärende dragits i långbänk, utretts i flera omgångar och återremitterats, vilket enligt vår mening tydligt visar på en bristande styrning och prioritering.

Göteborgsmodellen fungerar mycket väl idag för att minska matsvinn och utvecklas kontinuerligt, inte minst genom det pågående arbetet för att minska tallrikssvinnet, som står för en betydande del av det totala svinnet.

Vidare framgår det att ett införande av klimatlådor skulle innebära ett omfattande merarbete för personalen i köken, med ökade krav på kylkedja, märkning, rutiner och administration, utan att nyttan står i rimlig proportion till den extra arbetsinsatsen.

Det saknas också tydliga belägg från andra kommuner för att klimatlådor faktiskt ger någon påtaglig minskning av matsvinnet. I detta fall visar statistiken på ett försumbart antal sålda lådor per dag (1,5 stycken i snitt). Istället för att fokusera på ytterligare utveckling av klimatlådekonceptet, anser vi att stadens resurser bör användas till åtgärder som har faktisk effekt. Klimatlådorna riskerar i värsta fall att motverka det befintliga arbetet med att minska svinn genom att skapa incitament för överproduktion.

Mot bakgrund av detta vidhåller Sverigedemokraterna att frågan om klimatlådor bör betraktas som politiskt avslutad.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-12

Ärendenummer SLK-2025-00243

Handläggare

Lena Risfelt

Telefon: 031-368 03 61

E-post: lena.risfelt@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i staden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till miljö- och klimatnämnden att, i samverkan med grundskolenämnden, utreda och föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktiges gav 2023-01-26 § 35 miljö- och klimatnämnden i uppdrag att i samverkan med grundskolenämnden utreda och föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Nämnden beslutade 2024-03-19 § 53 att ge kommunfullmäktige en återrapportering på uppdraget om klimatlåda och föreslå att uppdraget förklarades fullgjort. I nämndens tjänsteutlåtande framgick att nämnden tolkat att konceptet med klimatlåda innebär att mat som blir över i stadens verksamheter ska tas till vara och användas i ett annat sammanhang. Denna tolkning av uppdraget innebar att maten ska efterskänkas till civilsamhällesorganisationer för att förmedlas till behövande invånare. Stadsledningskontoret bedömde att på det sätt konceptet med klimatlåda tolkats av miljö- och klimatnämnden och grundskolenämnden, inte svarar på uppdraget. Efter dialog med miljöförvaltningen föreslog därför stadsledningskontoret kommunstyrelsen att återremittera ärendet till miljö- och klimatnämnden för komplettering.

Efter att kommunstyrelsen återremitterade ärendet 2024-08-28 § 635 har miljö- och klimatnämnden i samverkan med måltidsverksamheten i staden utrett hur andra kommuner har implementerat konceptet med klimatlåda. Utredningen har också undersökt förutsättningarna för att implementera konceptet inom måltidsverksamheterna vid Göteborgs Stads grundskolor och gymnasieskolor. I utredningen har även förutsättningarna för klimatlådor ur livsmedelssäkerhetshänsyn beaktats. Miljö- och klimatnämnden överlämnar utredningen och föreslår att uppdraget förklarats fullgjort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Måltidsverksamhetens arbete med Göteborgsmodellen för att minska matsvinnet och efterleva lagstiftningens krav på kylkedja medför att det är små och varierande volymer mat som blir över i skolköken. Den mat som blir över och är tjänlig återanvänds i kommande matlagning eller som måltidsalternativ en annan dag. Måltidsverksamheten arbetar även aktivt med att hålla nere serveringssvinn och mängden måltider som blir över och kan försäljas i möjliga klimatlådor bedöms bli liten.

Miljö- och klimatnämnden i samverkan med grundskolenämnden har gjort bedömningen att konceptet med klimatlåda varken är mål- eller kostnadseffektivt för att minska matsvinnet inom stadens verksamheter. Måltidsverksamheten ser potentiella risker i att konceptet kan motverka nuvarande arbetssätt att använda överbliven mat eller risk för överproduktion. Vidare att den intäkt från försäljning av klimatlådor inte motsvarar det merarbete som ett införande av konceptet kommer att innebära i form av exempelvis tillhörande administration vid framtagande av rutiner och informationsmaterial. Samtidigt är konceptet med klimatlåda en möjlighet för måltidsgäster att köpa näringsriktiga måltider till ett subventionerat pris. Genom denna möjlighet minskar mängden eventuell mat som övergår i mat- och serveringssvinn.

Bedömning ur ekologisk dimension

Matsvinnet i stadens måltidsverksamhet ska minimeras och minska i enligt med mål som ställs i miljö- och klimatprogram respektive avfallsplan. Miljö- och klimatnämndens utredning landar i att även om ett införande av klimatlådor kan vara en lämplig åtgärd lokalt i vissa kök, är det generellt sett andra typer av åtgärder som bör prioriteras inom offentliga måltider för att nå Göteborgs Stads mål för klimat, biologisk mångfald och minskat matsvinn. Nämnden bedömer i sin återrapportering att ett införande av klimatlådor skulle ha liten betydelse för att minska miljöpåverkan. Den viktigaste orsaken till detta är att mängden klimatlådor bedöms bli få.

Bedömning ur social dimension

Införandet av konceptet klimatlåda ger enskilda måltidsgäster möjlighet att inhandla näringsriktiga måltider till subventionerat pris. Priset kan ha betydelse för människor som lever under knappa ekonomiska förutsättningar. Det innebär också att enskilda måltidsgäster kan bidra till att ytterligare minska mängden överblivna måltider som övergår i matsvinn. Detta ska dock ställas mot att miljö- och klimatnämndens utredning pekar på att antalet överblivna måltider som kan tänkas ingå i konceptet är ytterst få och i de flesta kök är det inga måltider som blir över. Ur ett arbetsmiljöperspektiv kan införandet av konceptet med klimatlåda innebära en påverkan på måltidspersonalens arbetssituation då det innebär att nya arbetsmoment tillförs måltidsverksamheten.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2023-01-26 § 35
2. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2024-08-28 § 635
3. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2025-02-11 § 35

Ärendet

Miljö- och klimatnämndens komplettering efter kommunstyrelsens återremiss av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, utreda och föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 35 om följande två uppdrag: kommunstyrelsen fick i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och representanter för civilsamhället utreda förutsättningarna för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer i Göteborg. Utredningen skulle ta särskild hänsyn till arbetsmiljön för personalen samt bemanningssituationen i verksamheterna. Uppdraget förklarades fullgjort 2023-11-23 § 58. Om förutsättningar att efterskänka mat bedömdes som icke möjliga, skulle miljö- och klimatnämnden i samverkan med grundskolenämnden utreda och återkomma med förslag på hur konceptet med klimatlåda skulle kunna användas i Göteborgs Stad.

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2024-03-19 § 53 att redovisa uppdraget om klimatlåda och föreslå att kommunfullmäktige förklarar uppdraget fullgjort. I nämndens tjänsteutlåtande framgår att konceptet med klimatlåda, enligt nämnden, innebär att mat som blir över i stadens verksamheter, till exempel skolor, ska tas till vara och användas i ett annat sammanhang. Nämndens tolkning av uppdraget innebar att maten skulle efterskänkas till civilsamhällesorganisationer för att förmedlas till behövande invånare. Stadsledningskontorets redovisning av uppdraget att kartlägga förutsättningar för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer visade att det i dagsläget inte finns tillräckliga förutsättningar för att efterskänka överbliven mat från stadens måltidsverksamheter. Miljö- och klimatnämnden tillsammans med grundskolenämnden gjorde därför en bedömning att behovet av en lösning som klimatlåda inte kvarstod.

Stadsledningskontoret ansåg att det sätt på vilket konceptet med klimatlåda uppfattats av miljö- och klimatnämnden och grundskolenämnden inte svarar på uppdraget från kommunfullmäktige. Efter dialog med miljöförvaltningen föreslog därför stadsledningskontoret kommunstyrelsen att återremittera ärendet till miljö- och klimatnämnden för komplettering, vilket beslutades 2024-08-28 § 635.

Arbete efter återremissen

Efter att ärendet återremitterats har miljöförvaltningen i samverkan med grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen utrett hur andra kommuner har implementerat konceptet med klimatlåda. I arbetet har förutsättningarna för att implementera konceptet inom måltidsverksamheterna vid Göteborgs Stads grundskolor och gymnasieskolor undersökts. I utredningen har även förutsättningarna för klimatlådor ur livsmedelssäkerhetshänsyn beaktats.

De kommuner som har ingått i undersökningen är Halmstad, Helsingborg, Karlskoga, Karlstad, Nacka och Vadstena. Utredningen visar att den mat som andra kommuner säljer i klimatlådor är mat som blivit över i serveringen. Kommunerna ser klimatlådor som ett komplement till andra åtgärder för minskat matsvinn. Ingen kommun har statistik för hur klimatlådorna påverkar mängden matsvinn. En kommun har statistik för hur många klimatlådor som har sålts, i snitt 1,5 låda per kök och dag.

För att minska svinnet i Göteborgs Stads kök används idag Göteborgsmodellen för minskat matsvinn. En central del i Göteborgsmodellen är att ta till vara den mat som blir över i serveringen för att sedan återanvända den kommande dagar antingen genom att servera samma rätt igen, eller genom att använda den i nya rätter som soppor, bröd eller liknande. Detta arbetssätt är inriktat på att ta hand om samma överblivna mat som potentiellt skulle kunna säljas som klimatlådor. Det är viktigt att notera att en del av det serveringssvinn som ändå uppstår består av skrap eller mat som av andra skäl inte går att ta tillvara eller sälja som klimatlådor. Utredningen visar att serveringssvinnet fortsatt har minskat de senaste åren och numera är mängden överbliven mat relativt låg.

Det pågår ett utvecklingsarbete där Göteborgsmodellen även innefattar tallrikssvinnet i skolmatsalar vilket bedöms minska matsvinnet ytterligare. Utöver Göteborgsmodellen mot matsvinn finns styrning inom Göteborgs Stads avfallsplan. Enligt denna är målsättningen att matsvinnet ska vara maximalt 30 gram per serverat huvudmål 2030.

Miljö- och klimatnämnden har i sitt utredningsarbete inte funnit några hinder i livsmedelslagstiftningen för att staden skulle kunna införa konceptet med klimatlådor.

Miljö- och klimatnämndens bedömning

Miljö- och klimatnämnden konstaterar att grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen arbetar aktivt med att minska matsvinnet enligt de arbetssätt som beskrivs i Göteborgsmodellen för minskat matsvinn. Tack vare detta har serveringssvinnet minskat de senaste åren och numera är mängden relativt låg.

Miljö- och klimatnämnden delar tillsammans med grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen bedömningen att nuvarande arbete för att minska matsvinnet är effektivt och konstaterar att även om matsvinnsmålen inte är uppnådda så går arbetet åt rätt håll och serveringssvinnet är relativt lågt. Dock så finns det undantag i enskilda kök där svinnet är högre och svinnet kan även vara högre i övriga kök vissa dagar. Nämnden bedömer att ett införande av klimatlådor som en generell åtgärd skulle innebära en förändring av matsvinnsarbetets inriktning, vilket skulle kräva tid och resurser, både att införa och att tillämpa i det löpande arbetet.

Nämnden bedömer att andra åtgärder har större potential att motverka serveringssvinn än införandet av klimatlådor som en generell åtgärd. Samtidigt bör den kontinuerliga utvecklingen av existerande matsvinnsarbete fortsätta, i synnerhet för att minska tallrikssvinnet som utgör den största delen av det totala svinnet. I detta arbete är samverkan mellan måltidsverksamheten och den pedagogiska verksamheten vid skolorna viktig. Nämnden bedömer dock att klimatlådor kan spela en roll som ett komplement till övrigt matsvinnsarbete vid enskilda kök och tillfällen där svinnet är svårt att hålla nere på grund av särskilda omständigheter. Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen har i utredningen lyft farhågan att klimatlådor kan motverka nuvarande arbetssätt för minskat matsvinn, leda till överproduktion och innebära merarbete.

Stadens målsättning att motverka matsvinn kommer att kräva att nya åtgärder och arbetssätt utvecklas och testas, ofta i samverkan mellan olika delar av stadens organisation. Detta gäller både generellt och för de mål som är relevanta för måltidsverksamheterna. Det är nämnderna med måltidsverksamheter som är ansvariga för att utveckla och implementera de åtgärder som krävs för att nå målen, men miljö- och klimatnämnden uppmuntrar och bidrar gärna till sådant utvecklingsarbete.

Ett exempel på pågående arbete är vidareutvecklingen av Göteborgsmodellen till att även innefatta tallrikssvinnet i skolmatsalar.

Miljö- och klimatnämnden förslag

Baserat på ovanstående bedömning föreslår miljö- och klimatnämnden att klimatlådor inte ska införas som en generell åtgärd, men att de ska kunna användas i enskilda kök där det finns behov och där respektive kökschef bedömer att det kan vara en lämplig åtgärd. Miljö- och klimatnämnden föreslår vidare att konceptet med klimatlåda tas med i utvecklingsarbetet med Göteborgsmodellen för minskat matsvinn eller på annat sätt i utvecklingen av svinnarbetet.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att miljö- och klimatnämnden i samverkan med grundskolans och gymnasieskolans måltidsverksamheter genomfört utredning i enlighet med intentionen i uppdraget om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter.

Utifrån miljö- och klimatsnämndens förslag läggs ett ansvar på en enskild kökschef att lokalt införa konceptet med klimatlåda. Det kan skapa olikheter i stadens måltidsverksamheter. Införandet av konceptet med klimatlåda innebär att det tillkommer nya arbetsuppgifter för kökspersonal. Vid ett införande behöver frågan därför samverkas i enlighet med lokalt kollektivavtal Samverkan Göteborg.

Stadsledningskontoret föreslår, utifrån vad som framkommit i utredningen, att miljö- och klimatnämndens kompletteringar efter kommunstyrelsens återremiss av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 godkänns. Kommunfullmäktige föreslås förklara miljö- och klimatnämndens uppdrag om att i samverkan med grundskolenämnden utreda och föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad för fullgjort.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Utdrag ur Protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-01-26

Motion av Johan Zandin (V), Jenny Broman (V) och Gertrud Ingelman (V) om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter

§ 35, 0495/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunstyrelsen/stadsledningskontoret får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och representanter för civilsamhället utreda förutsättningarna för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer i Göteborg. Utredningen skall ta särskild hänsyn till arbetsmiljön för personalen samt bemanningssituationen i verksamheterna.
2. Miljö- och klimatnämnden får i samverkan med grundskolenämnden återkomma med förslag på hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Det ska göras först efter att förutsättningarna för att skänka maten klarlagts och om det då ändå kvarstår behov av en lösning som klimatlåda.
3. Den av Johan Zandin, Jenny Broman och Gertrud Ingelman väckta motionen anses i övrigt besvarad.

Handling

2022 nr 245.

Yrkanden

Johan Zandin (V) och Helena Norin (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Kristina Bergman Alme (L) och Rickard Eriksson (M) yrkar bifall till förslaget från D, M och L i kommunstyrelsen.

Emma Ylivallo Altenhammar (SD) och Emmyly Bönfors (C) yrkar avslag på motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Nämnden för inköp och upphandling
Miljö- och klimatnämnden
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden
Göteborgs Stads Leasing AB

Dag för justering

2023-02-09

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Margareta Broang

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-08-28

§ 635 Ärendenummer SLK-2024-00408**Miljö- och klimatnämndens redovisning av uppdrag om förslag avseende klimatlåda****Beslut**

Enligt stadsledningskontorets förslag:

Miljö- och klimatnämndens utredning avseende hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, återremitteras i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Tidigare behandling

Bordlagt den 12 juni 2024, § 548.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 17 maj 2024.

Yrkande från SD den 10 juni 2024.

Yrkanden

Karin Pleijel (MP) och Axel Josefson (M) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på yrkande från SD den 10 juni 2024.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till yrkande från SD den 10 juni 2024.

Propositionsordning

Ordföranden Jonas Attenius (S) ställer propositioner på yrkandena och finner att Karin Pleijels och Axel Josefsons yrkande bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden – återremiss

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-02-11

§ 35 Dnr MKN-2023-3581

Komplettering efter kommunstyrelsens återremittering av återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om att föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, SLK-2024-00408

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner komplettering efter kommunstyrelsens återremiss av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.

Tidigare behandling

Miljö- och klimatnämnden godkände den 19 mars 2024 § 53 miljöförvaltningens återrapportering av uppdraget och översände den till kommunfullmäktige med förslag om att uppdraget skulle förklaras fullgjort.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2025-01-31 med bilaga

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2025-02-11

Dag för justering

2025-02-14

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Klara Holmin (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2025-02-14.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-31

Diarienummer 2023-3581

Handläggare

Erik André

Telefon: 031-368 39 91

E-post: erik.andre@miljo.goteborg.se

Komplettering efter kommunstyrelsens återremittering av återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om att föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, SLK-2024-00408

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner komplettering efter kommunstyrelsens återremiss av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden har fått återremiss på sitt uppdrag att ge förslag på hur konceptet klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. För att ta fram ett förslag har miljöförvaltningen i samverkan med grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen utrett hur sex andra kommuner har implementerat konceptet klimatlåda samt förutsättningarna för att införa klimatlådor i Göteborgs Stads skolor.

Utredningen visar att den mat som andra kommuner säljer i klimatlådor är mat som blivit över i serveringen. Kommunerna ser klimatlådor som ett komplement till andra åtgärder för minskat matsvinn. Ingen kommun hade statistik för hur klimatlådorna hade påverkat mängden matsvinn. En kommun hade statistik för hur många klimatlådor som hade sålts, i snitt 1,5 låda per kök och dag.

För att minska svinnet i Göteborgs Stads kök används idag Göteborgsmodellen för minskat matsvinn. Modellens arbetssätt för överbliven mat i serveringen är att använda det i kommande serveringar. Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen bedömer att klimatlådor skapar incitament för överproduktion samt att ett införande skulle kräva mer arbete än vad som är motiverat för en relativt liten minskning av svinn. Det finns inga hinder i livsmedelslagstiftningen att använda klimatlådor.

Miljöförvaltningen bedömer att nuvarande arbete har lett till minskningar av matsvinnet, samt att ett införande av klimatlådor generellt i stadens måltidsverksamheter endast skulle ge en liten minskning av matsvinnet. Andra åtgärder bedöms som effektivare och bör därför prioriteras för att nå både svinn- och miljömål. Miljöförvaltningen föreslår att klimatlådor inte införs som en generell åtgärd, men att de ska kunna användas som ett komplement i vissa kök och vid enskilda tillfällen med särskilda omständigheter. Miljöförvaltningen föreslår vidare att klimatlådekonceptet tas med i utvecklingsarbetet med Göteborgsmodellen för minskat matsvinn eller på annat sätt i utvecklingen av svinnarbetet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Miljöförvaltningen bedömer att ett införande av klimatlådor skulle ha liten ekonomisk betydelse för de berörda verksamheterna såväl som för samhället. Den viktigaste orsaken till detta är att mängden klimatlådor och minskningen av serveringssvinn bedöms bli liten.

Positiva ekonomiska konsekvenser, varav samtliga bedöms som små:

- Minskade kostnader för hantering av matavfall.
- Intäkter till köken som säljer klimatlådor.

Negativa ekonomiska konsekvenser, varav samtliga bedöms som små:

- Vissa kök skulle behöva införskaffa utrustning, till exempel nedkylningsskåp.
- Minskad försäljning hos närliggande näringsidkare; denna konsekvens bedöms som försumbar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Miljöförvaltningen bedömer att ett införande av klimatlådor skulle ha liten betydelse för att minska miljöpåverkan av stadens livsmedelskonsumtion. Den främsta orsaken till detta är att mängden klimatlådor och minskningen av serveringssvinn bedöms bli liten. Miljöförvaltningen bedömer dessutom att även om ett införande av klimatlådor kan vara en lämplig åtgärd lokalt i vissa kök, är det generellt sett andra typer av åtgärder som bör prioriteras inom offentliga måltider för att nå Göteborgs Stads mål för klimat, biologisk mångfald och minskat matsvinn.

Se förvaltningens fullständiga bedömning ur den ekologiska dimensionen under rubriken Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Miljöförvaltningen bedömer att ett införande av klimatlådor skulle ha liten betydelse för att minska miljöpåverkan ur den sociala dimensionen. Den viktigaste orsaken till detta är att mängden klimatlådor bedöms bli marginell.

Samverkan

Miljöförvaltningen har inte funnit skäl att samverka med de fackliga organisationerna.

Bilaga

1. TU-bilaga 1: Undersökning av förutsättningar för klimatlåda

Ärendet

Miljö- och klimatnämnden har fått återremiss på sitt uppdrag att ge förslag på hur konceptet klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Detta tjänsteutlåtande utgör återrapportering av uppdraget. Miljö- och klimatnämnden har att ta ställning till om detta tjänsteutlåtande kan godkännas som återrapportering av uppdraget samt skickas till kommunfullmäktige som återrapportering.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige behandlade 2023-01-26 § 35 en motion om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter. Motionärerna hänvisade till konceptet klimatlåda i syfte att ytterligare minska matsvinnet. Kommunfullmäktige beslutade att kommunstyrelsen fick i uppdrag att utreda förutsättningar för att efterskänka överbliven mat från måltider i Göteborgs Stad till civilsamhällets organisationer i Göteborg. Uppdraget återredovisades i fullmäktige 2023-11-23 § 196 och förklarades fullgjort. Slutsatsen var att förutsättningarna att efterskänka mat är otillräckliga eller saknas hos stadens måltidsverksamheter i dagsläget dels volymmässigt, dels utifrån den påverkan som det skulle innebära för personalens arbetsmiljö och bemanningssituation.

Tidigare behandling av ärendet i miljö- och klimatnämnden

Kommunfullmäktiges beslut i januari 2023 innehöll även en andra beslutspunkt enligt vilken miljö- och klimatnämnden i samverkan med grundskolenämnden skulle återkomma med förslag på hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Det skulle göras först efter att förutsättningarna för att skänka maten klarlagts och om det då ändå kvarstod behov av en lösning som klimatlåda.

Miljö- och klimatnämnden godkände 2024-03-19 § 53 miljöförvaltningens återrapportering av uppdraget och översände den till kommunfullmäktiges med förslag om att uppdraget skulle förklaras fullgjort. I tjänsteutlåtandet beskrevs att konceptet klimatlåda innebär att mat som blir över i stadens verksamheter, till exempel skolor, tas till vara och används i ett annat sammanhang. Det aktuella förslaget innebär att maten ska efterskänkas till civilsamhällesorganisationer för att förmedlas till behövande invånare.

Miljöförvaltningen konstaterade att stadsledningskontorets redovisning av uppdraget att kartlägga förutsättningar för att efterskänka mat visar att förutsättningarna i dagsläget inte är tillräckliga. Den främsta orsaken är att det pågående arbetet för att minimera matsvinnet gör att volymerna av överbliven mat är små och oregelbundna.

Sammantaget bedömde miljöförvaltningen i samverkan med grundskoleförvaltningen att konceptet klimatlåda med Göteborgs Stads förutsättningar varken är mål- eller kostnadseffektivt för att minska matsvinnet inom stadens verksamheter. Förvaltningarna bedömde därför att behovet av en lösning som klimatlåda inte kvarstod.

Miljö- och klimatnämnden har även behandlat frågan 2022-09-22 § 172 i ett yttrande över en motion om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter. Miljöförvaltningen bedömde att en klimatlåda kan bidra till minskat matsvinn, vilket överensstämmer med stadens mål, samt att det inte finns något i livsmedelslagstiftningen som hindrar ett införande.

Återremittering av ärendet från kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutade 2024-08-28 § 635 att återremittera ärendet till miljö- och klimatnämnden enligt förslaget i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontoret konstaterade i sitt tjänsteutlåtande att miljöförvaltningen felaktigt hade tolkat uppdraget som att konceptet klimatlåda skulle vara riktat till civilsamhällets organisationer, istället för till elever och personal vid skolor. Därav baserades slutsatserna i huvudsak på stadsledningskontorets tidigare utredning, vilken visade att det saknades förutsättningar att efterskänka överbliven mat. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att miljöförvaltningen inom uppdraget inte har studerat hur andra kommuner har infört konceptet klimatlåda, exempelvis Nacka kommun, Halmstad kommun och Karlstads kommun.

Stadsledningskontoret bedömde därför att denna tolkning av koncept klimatlåda gör att miljö- och klimatnämndens återrapportering inte svarade på uppdraget från kommunfullmäktige och föreslog återremittering. Stadsledningskontoret såg också ett värde i att en fortsatt utredning skedde i samverkan med utbildningsförvaltningen och grundskoleförvaltningen.

Förvaltningens bedömning

Uppdraget är att ge förslag på hur klimatlådor kan användas i Göteborgs Stad.

Miljöförvaltningen konstaterar att matsvinnet från kommunens verksamheter ska minska till maximalt 30 gram per serverat huvudmål 2030, enligt mål i Göteborgs Stads avfallsplan 2021 – 2030. Enligt avfallsplanen har förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, samt äldre, vård- och omsorgsnämnden ansvar för att vidta åtgärder så att målet nås, tillsammans med andra berörda nämnder.

För att svara på uppdraget har miljöförvaltningen bedömt om ett införande av klimatlådor har potential att vara en effektiv åtgärd för att nå avfallsplanens mål om minskat matsvinn inom kommunens verksamheter. Baserat på denna bedömning har förvaltningen tagit fram ett förslag till hur konceptet klimatlåda kan användas inom Göteborgs Stad, av nämnderna som är ansvariga för målet.

Som underlag för bedömningen har miljöförvaltningen i samverkan med grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen utrett:

- 1) hur andra kommuner har implementerat konceptet klimatlåda,
- 2) förutsättningarna för att implementera konceptet inom måltidsverksamheterna vid Göteborgs Stads grundskolor och gymnasieskolor,
- 3) förutsättningarna för klimatlådor ur livsmedelsäkerhetshänsyn.

Underlaget från undersökningen redovisas i bilaga 1.

Samlad bedömning

Miljöförvaltningen konstaterar att grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen arbetar aktivt med att minska matsvinnet enligt de arbetssätt som beskrivs i Göteborgsmodellen för minskat matsvinn. Tack vare detta har serveringssvinnet minskat de senaste åren och numera är mängden relativt låg.

Vidare bedömer grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen att klimatlådor kan motverka nuvarande arbetssätt för minskat matsvinn, leda till överproduktion och innebära merarbete som inte är motiverat av den förväntade minskningen av matsvinn.

Miljöförvaltningen delar bedömningen att nuvarande arbete för att minska matsvinnet är effektivt och konstaterar att även om matsvinnsmålen inte är uppnådda så går arbetet åt rätt håll och serveringssvinnet är relativt lågt. Dock så finns det undantag i enskilda kök där svinnet är högre och svinnet kan även vara högre i övriga kök vissa dagar.

Miljöförvaltningen bedömer även att ett införande av klimatlådor som en generell åtgärd skulle innebära en förändring av matsvinnsarbetets inriktning, vilket skulle kräva tid och resurser, både att införa och att sedan i det löpande arbetet tillämpa.

Göteborgs Stad har utmanande mål om minskat matsvinn i Göteborgs Stads avfallsplan 2021 – 2030 samt om minskad påverkan på klimatet och den biologiska mångfalden i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021 – 2030. För att nå målen krävs att resurser prioriteras till de mest effektiva åtgärderna, dels för att minska miljöpåverkan från stadens egna matinköp, dels för att bidra till en hållbar matkonsumtion i hela samhället vilket är nödvändigt för att nå de övergripande miljömålen i miljö- och klimatprogrammet.

Miljöförvaltningen bedömer att andra åtgärder har större potential att effektivt bidra till detta inom stadens måltider än att införa klimatlådor som en generell åtgärd. Det kan till exempel vara att fortsätta det kontinuerligt pågående arbetet med att utveckla menyer med låg miljöpåverkan, rätt näringsinnehåll och som uppskattas av eleverna. Andra exempel kan vara utveckling av miljön i skolmatsrestaurangerna och att skapa synergier mellan undervisning och skolmåltiderna. Samtidigt bör den kontinuerliga utvecklingen av existerande matsvinnsarbete fortsätta, i synnerhet för att minska tallrikssvinnet som utgör den största delen av det totala svinnet. I detta arbete är samverkan mellan måltidsverksamheten och den pedagogiska verksamheten vid skolorna viktig. Miljöförvaltningen bedömer dock att klimatlådor kan spela en roll som ett komplement till övrigt matsvinnsarbete vid de enskilda kök och tillfällen där svinnet är svårt att hålla nere på grund av särskilda omständigheter.

De utmanande målen kommer att kräva att nya åtgärder och arbetssätt utvecklas och testas, ofta i samverkan mellan olika delar av stadens organisation. Detta gäller både generellt och för de mål som är relevanta för måltidsverksamheterna. Det är nämnderna med måltidsverksamheter som är ansvariga för att utveckla och implementera de åtgärder som krävs för att nå målen, men miljöförvaltningen uppmuntrar och bidrar gärna till sådant utvecklingsarbete. Ett exempel på pågående sådant arbete är vidareutvecklingen av Göteborgsmodellen till att även innefatta tallrikssvinnet i skolmatsalar.

Förslag

Baserat på ovanstående bedömning föreslår miljöförvaltningen att klimatlådor inte ska införas som en generell åtgärd, men att de ska kunna användas i enskilda kök där det finns behov och där respektive kökschef bedömer att det kan vara en lämplig åtgärd. Miljöförvaltningen föreslår vidare att klimatlådekonceptet tas med i utvecklingsarbetet med Göteborgsmodellen för minskat matsvinn eller på annat sätt i utvecklingen av svinnarbetet.

Maria Jacobsson

Direktör

Marcus Jahnke

Avdelningschef